

**Szakmai képzés
Büntetés-végrehajtási felügyelő**

**Büntetés-végrehajtási jogi ismeretek
tananyagegység**

§.

Szerkesztette: Bozáné Török Erika c. bv. alezredes
Tánczosné Finszter Rita bv. alezredes
Jakulyákné Dr. Csende Zsuzsanna bv. főhadnagy

2021. február 1.

Tartalom

TARTALOM.....	2
1. A JOG FOGALMI MEGHATÁROZÁSA	4
1.1. A jog fogalma, funkciói.....	4
1.2. A jogrendszer fogalma és tagozódása.....	4
1.3. A társadalmi lét legfogtosabb alapfogalmai	4
2. JOGSZABÁLYTAN.....	6
2.1. A jogalkotás	6
2.2. Jogszabályi hierarchia.....	6
2.3. Jogszabályok érvényességének feltétele:.....	6
2.4. Jogszabályok hatályossága, a hatályosság fajtái.....	6
3. TÁJÉKOZTATÁS A FELADAT-VÉGREHAJTÁS SORÁN ALKALMAZOTT JOGSZABÁLYOKRÓL.....	8
3.1. 2013. évi CCXL törvény.....	8
3.2. 1995. évi CVII. törvény	8
3.3. 16/2014. (XII.19.) IM rendelet	8
4. ALAPVETŐ FOGALMAK – 2013. ÉVI CCXL. TÖRVÉNY ÉRTELMEZŐ RENDELKEZÉSEI	9
4.1. Büntetés-végrehajtási ügy:.....	9
4.2. Egyéb jogcímen fogvatartott:	9
4.3. Értesítőlap:	9
4.4. Fogvatartással kapcsolatos ügy:	9
4.5. Hivatalos minőségben kapcsolattartó:	9
4.6. Munkáltatás:	10
4.7. Munkaterápiás foglalkoztatás:	10
4.8. Védő:.....	10
4.9. Végrehajtásért felelő szerv:	10
4.10. Hozzá tartozó:	10
5. A SZABADSÁGVESZTÉS.....	11
5.1. Szabadságvesztés célja	11
5.2. A szabadságvesztés tartama:.....	11
6. AZ ELÍTÉLT JOGI HELYZETE	12
6.1. A büntetés-végrehajtási jogviszony	12
6.2. Az elítéltek jogai.....	12
6.3. Az elítélt kötelezettségei.....	14
7. A FOGVATARTOTTAK ELLÁTÁSÁRA VONATKOZÓ SZABÁLYOK.....	15
7.1. Az intézet tisztántartása	15
8. ÉLELMEZÉS SZABÁLYAI	16
8.1. Általános szabályok:.....	16
8.2. Az étel kiosztására vonatkozó szabályok!	16
8.3. A fogvatartottak normatípusba való besorolása illetve annak megszüntetése:.....	17
9. AZ ELÍTÉLT TISZTÁLKODÁSI LEHETŐSÉGEINEK BIZTOSÍTÁSA	18
10. A BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁST ÉRINTŐ EGYES BŰNCSELEKMÉNYEK	19
10.1. Katonai bűncselekmény.....	19

10.2. Korruptió bűncselekmények.....	20

1. A jog fogalmi meghatározása

1.1. A jog fogalma, funkciói

1.1.1. A jog:

Az állam szervei által kibocsátott olyan magatartási szabályok összessége, amelyeket általános érvényesség jellemez, és betartásukat végső soron az állam szervei által kikényszeríthet.

1.1.2. A jog funkciói:

- alapvető funkciók: konfliktus feloldó, szabályozó funkció,
- egyéb funkciók: nevelő-szociális!

1.2. A jogrendszer fogalma és tagozódása

1.2.1. A jogrendszer fogalma:

Egy adott állam jogszabályainak összessége a jogrendszer.

A Magyarország jogrendszere tehát a hatályos jogszabályok rendezett összessége. Az egyes jogszabályok egymást kiegészítve, egymásra is figyelemmel alakítják az életviszonyokat, ezzel is bizonyítva a jogrendszer belső rendezettségét, egységét.

1.2.2. A jogrendszer három területe:

- közjog
- magánjog
- vegyes jogág

Közjog

Azoknak a jogszabályoknak az összessége, amelyek az állam szerveire vonatkozó szabályokat tartalmazzák. Ezeknek a szerveknek az egymáshoz való viszonyát szabályozza illetve az állami szervek és az állampolgárok szabályainak rendszere alkotja a közjogot. Az állam fölérendeltségi pozíciótól szabályoz.

Magánjog:

A mellérendeltség és egyenjogúság elve szerint szabályozza a személyek alapvető vagyoni, és személyi viszonyait. Ezeket a jogviszonyokat mellérendeltségi szempontból szabályozzák.

1.3. A társadalmi lét legfogtosabb alapfogalmai

1.3.1. Jogképesség

A Magyar Köztársaságban minden ember megkülönböztetés nélkül és egyenlő mértékben, életkorra, nemre, fajra, felekezetre és nemzetiségre való tekintet nélkül jogképes. A jogképesség a fogantatással kezdődik, de az ember csak az élve születéssel válik jogképesé. A jogképességről sem szerződésben, sem nyilatkozatban nem lehet lemondani, és korlátozni sem lehet. A jogképesség a halállal szűnik meg.

1.3.2. Cselekvőképesség

Az ember azon képessége, hogy saját akaratából, elhatározásából jogokat szerezhessen és kötelezettségeket vállalhat. Csak az emberre jellemző. Minden ember cselekvőképességű, kivéve akinek a cselekvőképességét a törvény, vagy a bíróság korlátozza.

Cselekvőképességről nem lehet lemondani.

Korlátozott cselekvőképesség:

- Az a kiskorú, aki betöltötte a 14. életévét, de még nem 18 éves (kivétel, ha házasságkötés révén vált nagykorúvá).
- Az a nagykorú akit a bíróság cselekvőképességében részlegesen korlátozó gondnokág alá helyezett, tekintettel arra, hogy ügyei viteléhez szükséges belátási képessége tartósan, vagy időszakonként, visszatérően nagymértékben csökkent (mentális zavar)

1.3.3. Cselekvőképtelen:

- 14. életévét be nem töltött kiskorú személy,
- Az a nagykorú akit a bíróság cselekvőképességében teljesen korlátozó gondnokág alá helyezett, tekintettel arra, hogy ügyei viteléhez szükséges belátási képessége tartósan, teljeskörűen hiányzik.

Valaki egy adott helyzetben állapotánál fogva (betegség pl.) nem rendelkezik ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel (Mindenképpen átmeneti helyzetről van szó.)

2. Jogszabálytan

2.1. A jogalkotás

A jogalkotás a kifejezetten jogalkotó hatáskörrel felruházott állami szervek tevékenysége. Tudatosan, kimondottan és kizárólagosan, közvetlenül, általános és absztrakt magatartásszabályok formájában megfogalmazódó jogi normák létrehozása.

2.2. Jogszabályi hierarchia

2.3. Jogszabályok érvényességének feltétele:

- a jogszabályt jogalkotó hatáskörrel felruházott szerv bocsássa ki
- a jogszabály illeszkedjen a jogforrási hierarchiába
- megfelelő módon legyen kihírdetve (Magyar Közlöny)
- megfeleljen a jogalkotás szakmai követelményeinek

2.4. Jogszabályok hatályossága, a hatályosság fajtái

Időbeli hatály

Hatálybalépés időpontjáról a jogszabály kibocsátójának kell rendelkeznie. Tipikus eset: kihirdetés napján. Ettől eltérő is lehet, sőt a jogszabályon belül egyes rendelkezések különböző időpontokban léphetnek életbe. Általános elv, hogy a jogszabályoknak nincs visszamenőleges hatálya. A jogszabály akkor veszti hatályát, ha más jogszabály hatályon kívül helyezi, vagy a jogszabályban meghatározott idő lejárt.

Személyi hatály

Azon személyek köre, akikre a jogszabály jogokat, ill. kötelezettségeket állapít meg.

Területi hatály

Meghatározza azt a földrajzilag körülhatárolt területet, amely területén a jogszabály jogokat és kötelezettségeket határoz meg.

Tárgyi hatály

Mindazon jogviszonyok köre, amelyekre az adott jogszabályt alkalmazni kell vagy lehet.-

3. Tájékoztató a feladat-végrehajtás során alkalmazott jogszabályokról

3.1. 2013. évi CCXL törvény

A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL törvény (Bv. kódex)

A bv. kódex meghatározza a büntetés-végrehajtás feladatát, célját, tartalmazza azokat az alapvető fogalmakat, amelyek a büntetés-végrehajtás törvényes végrehajtásához elengedhetetlenek. Szabályozza a büntetések és intézkedések végrehajtását, a szabadultak utógondozását, valamint a személyes szabadságot érintő büntető eljárásjogi kényszerintézkedések végrehajtását, továbbá egyes büntető felelősségre vonáson kívül eső jogkorlátozások végrehajtását. (pl.: szabálysértési elzárás).

Meghatározza a büntetés-végrehajtási bíró és a bv. csoport feladatait, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítási eljárás alapvető szabályait, az adatkezelésre vonatkozó rendelkezéseket is.

3.2. 1995. évi CVII. törvény

A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény (szervezeti törvény)

A szervezeti törvény meghatározza a büntetés-végrehajtási szervezet jogállását, irányítását, vezetését, a bv. szervek, a bv. szervezet személyi állományát. Rendelkezik továbbá a bv. szerv területére történő belépés szabályairól, a kényszerítő eszközökre, továbbá a fogvatartottak nyilvánítására vonatkozó rendelkezésekről.

3.3. 16/2014. (XII.19.) IM rendelet

A szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbírság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII.19.) IM rendelet

A bv. kódex végrehajtási rendelete részletesen szabályozza a törvényben meghatározott büntetés-végrehajtási eljárásokat, az elítélt és az egyéb jogcímen fogvatartott kötelezettségei teljesítésének és jogai gyakorlásának módját.

4. Alapvető fogalmak – 2013. évi CCXL. törvény értelmező rendelkezései

4.1. Büntetés-végrehajtási ügy:

A bíróságnak a végrehajtásért felelős szervnek és az adott ügyben döntési jogkörrel rendelkező személynek a büntetés, az intézkedés, a kényszerintézkedés, valamint a rendbíróság helyébe lépő és a szabálysértési elzárás végrehajtásával kapcsolatos olyan eljárása, amely érinti annak tartalmát, mértékét, a végrehajtás helyét vagy módját, megkezdésének időpontját, a félbeszakítás, a feltételes szabadságra bocsátás, az ideiglenes elbocsátás, illetve a végrehajthatóság kérdését, vagy a végrehajtás rendjének fenntartására irányuló, és lényeges kihatással van az elítélt, és az egyéb jogcímen fogvatartott jogaira és kötelezettségeire.

4.2. Egyéb jogcímen fogvatartott:

A kényszergyógykezelt, a kényszerintézkedés hatálya alatt álló személy, a rendbíróság helyébe lépő elzárásra kötelezett személy és a szabálysértési elzárásra kötelezett elkövető.

4.3. Értesítőlap:

A bíróság által a végrehajtás érdekében a végrehajtásért felelős szerv részére a kiszabott büntetésről, az alkalmazott intézkedésről, valamint az ezeket érintő, az ügydöntő határozat meghozatalát követő érdemi rendelkezésekről, továbbá a kényszerintézkedés elrendeléséről, fenntartásáról, megszüntetéséről kiállított értesítés, amelynek része a szabadságelvonással járó büntetés, intézkedés vagy kényszerintézkedés foganatosítására, avagy a szabadításra adott bírói rendelvény.

4.4. Fogvatartással kapcsolatos ügy:

Minden olyan ügy, amely nem tartozik a büntetés-végrehajtási ügy körébe, de az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott fogvatartásával összefügg, ideértve a bv. intézet által lefolytatandó kártérítési eljárást is.

Kapcsolattartó az a személy, aki az elítélttel vagy az egyéb jogcímen fogvatartottal jogszabály vagy engedély alapján kapcsolattartásra jogosult.

4.5. Hivatalos minőségben kapcsolattartó:

A Btk. szerinti hivatalos és külföldi hivatalos személy a hivatalos eljárásában, a védő, a jogi képviselőként eljáró ügyvédi tevékenység gyakorlására jogosult személy folyamatban lévő büntető-, polgári, szabálysértési eljárásban, közigazgatási hatósági eljárásban, egyéb hatósági ügyben vagy büntetés-végrehajtási ügyben, valamint ilyen eljárás megindításának kezdeményezése érdekében eljárva, ideértve a meghatalmazás adását is, az elítélt és az egyéb jogcímen fogvatartott államának konzuli tisztviselője, a büntetőügyben eljáró tolmács és szakértő, az egyházi személy hitéleti szolgálata ellátása során, a büntetés-végrehajtási szervvel (a továbbiakban: bv. szerv) kötött megállapodás alapján a bv. intézetben vallási egyesület vallásos szertartást hivatásszerűen végző tagja, az egyházi jogi személy vagy a vallási egyesület által megbízott más személy e tevékenység végzése során, a bv. szervvel kötött megállapodás alapján a bv. intézetben jogvédő vagy karitatív tevékenységet folytató civil szervezet tagja, képviselője vagy ilyen szervezet megbízásából eljáró személy e tevékenység végzése során.

4.6. Munkáltatás:

A reintegrációs tevékenység azon formája, amikor az elítéltek vagy a kényszerintézkedés hatálya alatt álló személy és a szabálysértési elzárásra kötelezett elkövető munkavégzése szervezeten, rendszeresen, haszon- vagy bevételszerzési céllal, a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) által szabályozott munkaviszonytól eltérő, jogszabályban meghatározott feltételekkel és díjazás ellenében történik, az így létrejövő munkáltatási jogviszony alanyai munkáltatóként a bv. intézet, a fogvatartottak kötelező foglalkoztatására létrehozott gazdasági társaság vagy a bv.szerv szerződése és az elítéltek vagy a kényszerintézkedés hatálya alatt álló személy és a szabálysértési elzárásra kötelezett elkövető hozzájárulása alapján más gazdálkodó szervezet, valamint munkavégzőként – a reintegrációs őrizetben lévő elítélt kivételével – az elítélt, a kényszerintézkedés hatálya alatt álló személy vagy a szabálysértési elzárásra kötelezett elkövető.

4.7. Munkaterápiás foglalkoztatás:

A reintegrációs tevékenység azon formája, amikor elsősorban a kényszergyógykezelt, az előzetes kényszergyógykezelt és a gyógyító-reintegráló csoportba helyezett, valamint a megváltozott munkaképességű vagy egyébként az egészségi állapota miatt a munkáltatásban részt venni nem képes elítélt foglalkoztatása szervezeten, rendszeresen, e törvényben meghatározott feltételekkel és térítési díj ellenében, büntetés-végrehajtási jogviszony keretében történik.

4.8. Védő:

A Be. szerinti védő, valamint a büntetések és az intézkedések végrehajtása alatt az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott büntetés-végrehajtási ügyében eljáró ügyvéd.

4.9. Végrehajtásért felelő szerv:

A büntetés-végrehajtási szervezet, a javítóintézet, a pártfogó felügyelői szolgálatként a Kormány által kijelölt szerv.

4.10. Hozzá tartozó:

A Btk.-ban hozzátartozóként meghatározott személy, azaz az egyeneságbeli rokon és ennek házastársa vagy élettársa, az örökbefogadó és a nevelőszülő (ideértve az együtt élő mostohaszülőt is), az örökbe fogadott és a nevelt gyermek (ideértve az együtt élő mostohagyermeket is), a testvér és a testvér házastársa vagy élettársa, a házastárs, az élettárs, a házastárs vagy az élettárs egyeneságbeli rokona és testvére.

5. A szabadságvesztés

5.1. Szabadságvesztés célja

A szabadságvesztés végrehajtásának célja az ügydöntő határozatban meghatározott joghátrány érvényesítése, valamint a végrehajtás alatti reintegrációs tevékenység eredményeként annak elősegítése, hogy az elítélt szabadulása után a társadalomba sikeresen visszailleszkedjen és a társadalom jogkövető tagjává váljon.

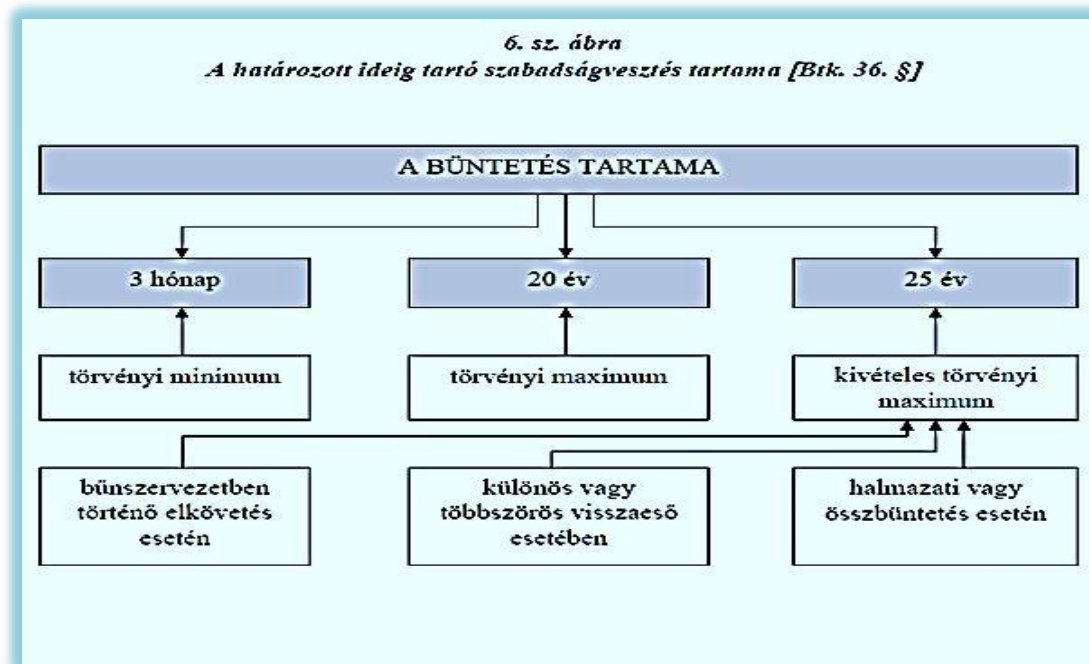
- a 2012.évi C. törvényben (továbbiakban: Btk) meghatározott büntetési nem, a legszigorúbb szankció, ami büntetésként kiszabható.
- A szabadságvesztés legfontosabb jellemzője a tartama.

5.2. A szabadságvesztés tartama:

A szabadságvesztés életfogytig, vagy határozott ideig tart.

5.2.1. A határozott ideig tartó szabadságvesztés

- legrövidebb tartama **három hónap** (generális/általános törvényi minimum),
- leghosszabb tartama **húsz év**; (generális/általános törvényi maximum)
- halmazati vagy összbüntetés, illetőleg bünszervezetben történő elkövetés esetén **huszonöt év**. (speciális/ kivételes törvényi maximum)

5.2.2. Határozatlan, vagyis az életfogytig tartó szabadságvesztés

Életfogytig tartó szabadságvesztés azzal szemben szabható ki, aki a bűncselekmény elkövetésekor a huszadik életévét betöltötte. Az életfogytig tartó szabadságvesztés végrehajtási fokozata fegyház.

Életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása esetén a bíróság:

- meghatározza a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját, vagy
- a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét kizárja (TÉSZ).

6. Az elítélt jogi helyzete

6.1. A büntetés-végrehajtási jogviszony

Az alapvető jogokat és kötelezettségeket az Alaptörvény határozza meg, ezzel rögzíti a szabad – a szabadságvesztés hatálya alatt nem álló – személyek jogállását.

A jogerős és végrehajtandó szabadságvesztést kiszabó ügydöntő határozat hatására a szabad ember jogi státusza megváltozik, elítélt lesz. Az alaptörvényben említett jogállás megváltozik, és az elítéléssel létrejövő büntetés-végrehajtási jogviszony alapján átalakul. Ettől kezdve az elítélt a büntetés-végrehajtási jogviszony alanya lesz.

E jogviszony jellegéből következik, hogy a feleket – a szabadságelvonásból fakadó helyzetre figyelemmel sajátos – jogok illetik meg és kötelezettségek terhelik. E sajátos jogviszony jellemzője, hogy az elítélt és az egyéb jogcímen fogvatartott részére biztosított jog a végrehajtásért felelős szerv oldalán kötelezettséget teremt, míg az elítéltet és az egyéb jogcímen fogvatartottat terhelő kötelezettség teljesítése érdekében a végrehajtásért felelős szerv minden törvényes eszközzel köteles fellépni. E jogviszony keletkezésével vannak az elítéltnél olyan, az Alaptörvényben rögzített alapvető jogai, amelyeket a szabadságvesztés nem érinthet, továbbá olyanok, amelyek szünetelnek és olyanok, amelyek módosulnak, korlátozottan érvényesülnek.

6.2. Az elítéltek jogai

A szabadságvesztés végrehajtása alatt az elítélt elveszti a személyi szabadságát, köteles eltérni a végrehajtás tényéből eredően egyes alapvető jogainak és a jogszabályok által biztosított egyéb jogosultságainak szünetelését, korlátozását, módosulását

6.2.1. A szabadságvesztés által nem érintett jogok

- az emberi méltóság sérthetetlensége,
- a kínzás, az embertelen, a megalázó bánásmód vagy büntetés tilalma,
- a személyi biztonsághoz való jog,
- a szabadságtól való megfosztás csak törvényes eljárásban lehetséges,
- az alaptalan vagy törvényt sértő szabadságelvonás utáni kártérítéshez való jog,
- a hátrányos megkülönböztetés tilalma,
- az anyanyelv használatának követelménye,
- a hatékony jogorvoslathoz való jog

6.2.2. A szabadságvesztés végrehajtása alatt szünetelő jogok

(1) A szabadságvesztés végrehajtása alatt szünetel az elítélt joga

- a) a szabad mozgáshoz,
- b) a tartózkodási hely szabad megváltoztatásához,
- c) a békés gyülekezéshez,
- d) a sztrájkhoz,
- e) a szabad orvosválasztáshoz,
- f) ahhoz, hogy az országgyűlési képviselők, a helyi és kisebbségi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választásán választható legyen,
- g)* az elektronikus ügyintézéshez.

(2)* A szabadságvesztés végrehajtása alatt szünetelnek az elítélt azon jogai, amelyekre a közügyektől eltiltás, illetve a bíróság ügydöntő határozatában meghatározott foglalkozástól eltiltás, járművezetéstől eltiltás és kitiltás kiterjed.

6.2.3. Elítelti jogok

- a) a higiéniai feltételeknek megfelelő egészséges elhelyezésre, az egészségi állapotának és a szabadságvesztés végrehajtása alatti tevékenységének megfelelő élelmezésre, egészségügyi ellátásra, megfelelő ruházat biztosítására,
- b) a hozzátartozóival, valamint az általa megjelölt és a bv. intézet által engedélyezett személyekkel, szervezetekkel az e törvényben meghatározottak szerint kapcsolatot tartani,
- c) baleset esetén baleseti ellátásra és baleseti egészségügyi szolgáltatásra,
- d) pihenésre, szabadidőre,
- e) testi és szellemi állapotának fenntartása, illetve fejlesztése érdekében
- ea) naponta - a szabadságvesztés végrehajtási rezsimejénél megállapított rendelkezések szerint, de legalább egy óra - szabad levegőn tartózkodásra,
- eb) önképzésre, sajtótermékek megrendelésére, a bv. intézet művelődési és sportolási lehetőségeinek - a szabadságvesztés végrehajtási rezsimejénél megállapított rendelkezések szerinti - igénybevételére,
- ec) tanuláshoz való jogát e törvényben meghatározottak szerint gyakorolni; általános iskolai, középfokú, valamint felsőfokú tanulmányok megkezdésére, illetve folytatására, a vizsgákra való felkészüléshez tanulmányi és vizsgaszabadságra,
- f) a bv. intézetben, illetve annak felügyeleti szerveinél és a büntetés-végrehajtástól független szervhez közérdekű bejelentés, panasz, kérelem és jognyilatkozat előterjesztésére,
- g) a büntetés végrehajtása során jogorvoslati joggal élni,
- h) a rendelkezésére álló pénzből havonta meghatározott összeget személyes szükségleteire fordítani, illetve azzal egyéb módon rendelkezni,
- i) a szabadságvesztés végrehajtása során keletkezett kárának megtérítésére,
- j) sajátos védelemre a nők, fiatalok és a fogyatékkal élők a rájuk vonatkozó eltérésekkel,
- k) jogszabályban meghatározottak szerint saját ruha viselésére, illetve használati tárgyak tartására; az elítelt magánál tartható tárgyainak köre a bv. intézet rendjére és biztonságára figyelemmel, valamint az egyes rezsimszabályok szerint korlátozható,
- l) a már megállapított, a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló törvényben meghatározott valamely rendszeres pénzellátásának (e fejezetben a továbbiakban: rendszeres pénzellátás) a meghatalmazott személy kezéhez vagy a bv. intézethez történő folyósítására, továbbá a saját jogon járó családi pótlékra a letéti számláján való elhelyezésére,
- m) a szabadulást követő társadalomba való visszailleszkedés érdekében az ehhez szükséges szociális feltételek megteremtésének segítségére,
- n) önkéntes vállalása alapján - a szabadságvesztés fokozatának és a rezsimejére vonatkozó szabályok szerint - oktatási, képzési, valamint reintegrációt elősegítő személyes fejlődését biztosító programokon való részvételre,
- o) büntetés-végrehajtási szervezeten belüli fogvatartotti fórumon való véleménynyilvánításra
- p) Az elítelt a bv. intézet parancsnokának engedélye alapján - őrzéssel vagy anélkül - meglátogathatja orvos által igazoltan súlyos beteg közeli hozzátartozóját, részt vehet közeli hozzátartozója temetésén.

Ha az elítelt a temetésen nem vett részt, a parancsnok a temetést követő harminc napon belül - az (1) bekezdés szerinti feltételekkel - engedélyezheti, hogy az elítelt lerója kegyeletét a közeli hozzátartozója temetési helyénél.

A bv. intézetben minden elítelt számára lehetővé kell tenni, hogy lelkiismereti és vallási meggyőződését szabadon megválassza vagy megváltoztassa, vallását gyakorolhassa.

6.3. Az elítélt kötelezettségei

- a) a szabadságvesztést a jogszabályban vagy az országos parancsnok által meghatározott bv. intézetben tölteni,
- b) a büntetés-végrehajtás rendjét megtartani, illetve túrni, a kapott utasításokat végrehajtani,
- c) a számára kijelölt munkát elvégezni,
- d) a reintegrációs foglalkozás rendjét, a bv. intézet biztonsági és higiéniai követelményeit megtartani,
- e) a bv. intézet tisztántartásában, karbantartásában és ellátásában díjazás nélkül, alkalomszerűen részt venni,
- f) alávetni magát a jogszabályban előírt kötelező vagy egészségi állapotának megítéléséhez szükséges orvosi vizsgálatnak és a jogszabály szerint kötelező, gyógykezelésnek,
- g) fegyelemsértés, illetve bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja esetén vizsgálati anyagot szolgáltatni az alkohol, bódító-, illetve kábítószer fogyasztás ellenőrzéséhez,
- h) a végrehajtási fokozatnak és rezsimszabályoknak megfelelően előírt forma- és egyéb ruházatot viselni,
- i) a tartására fordított költséghez hozzájárulni, kivéve ha önhibáján kívüli okból nem dolgozik és nem részesül rendszeres pénzellátásban, illetve nem rendelkezik letéti pénzzel,
- j) a képességeinek és a bv. intézet adottságainak megfelelő képzésben, illetve oktatásban részt venni.

Az elítélt köteles együttműködni a bv. intézet, a pártfogó felügyelői szolgálat és a reintegrációs tevékenységben részt vevő szervezet megbízottjával.

7. A fogvatartottak ellátására vonatkozó szabályok

A fogvatartással kapcsolatos feladatok végrehajtására az egyes bv. intézetekben kerül sor.

7.1. Az intézet tisztántartása

Az elítélt köteles a bv. intézet tisztántartásában, karbantartásában és ellátásában díjazás nélkül, alkalomszerűen részt venni, ez az elítélés hatására keletkező kötelezettsége.

7.1.1. Feltételei:

- A tisztántartást, karbantartást és ellátást szolgáló munkában csak olyan elítélt vehet részt, aki egyébként munkáltatásra is alkalmas. A munkaköri alkalmasság megállapításáig az elítélt nem vehet részt a munkavégzésben;
- A tisztántartást, karbantartást és ellátást szolgáló munkavégzés ideje a napi négy órát, havonta összesen a huszonnégy órát nem haladhatja meg. A bv. intézet orvosa (a továbbiakban: bv. orvos) a munkavégzés idejét az elítélt egészségi és fizikai állapotára vagy életkorára tekintettel csökkentheti;
- A tisztántartást, karbantartást és ellátást szolgáló munkavégzés idejére az elítéltet szükség szerint el kell látni munkaruhával és lábbelivel, szakmai oktatásban kell részesíteni, balesetét a munkabalesetre vonatkozó jogszabály szerint kell elbírálni.

A tisztántartást, karbantartást és ellátást szolgáló munkavégzés időpontjait és tartamát a bv. intézet a fogvatartotti nyilvántartásban rögzíti.

7.1.2. Naponta kell elvégezni:

- a zárkák, lakóhelyiségek takarítását,
- az egészségügyi blokk takarítását, fertőtlenítését,
- a mosdók, vízkiöntők, WC-k takarítását, tisztántartását és az egészségügyi előírásoknak megfelelő fertőtlenítését,
- valamennyi helyiség padlózatának és berendezési tárgyainak portalanítását,
- a hidegpadlós helyiségek felmosását,
- a járdák és utak tisztán tartását.

Az udvarokat, vízelvezető árkokat, és az intézet egyéb területeit tisztán kell tartani. Télen gondoskodni kell a hó eltakarításától, a közlekedési utak, a járdák balesetveszélyességének megszüntetéséről. A környezetvédelmi szabályok betartásával biztosítani kell a rovarok, a rágcsálók rendszeres irtását.

A felügyelőnek a fogva tartó bv. intézet tisztántartását szolgáló munkát kell végrehajtatnia, és ehhez neki kell kiválasztania az elítélteket. Ismertesse, hogy milyen jogi szabályokra kell tekintettel lennie!

8. Élelmezés szabályai

8.1. Általános szabályok:

Az elítélt részére az általa végzett munka jellegének, az egészségi állapotának és az életkorának megfelelően kialakított normák alapján, legalább napi háromszori étkezést – ebből legalább egy alkalommal meleg ételt – kell biztosítani. Az élelem elfogyasztásához szükséges eszközöket a bv. intézet biztosítja.

A fogvatartott részére legalább napi egy alkalommal meleg ételt kell biztosítani.

Hideg étellel:

- rendkívüli esemény esetén legfeljebb 3 napig láthatók el, illetve
- higiénikusan csomagolva átszállítás, előállítás során.

A hideg élelem fogyasztásához szükséges eszközöket (pl. konzervnyitó) a bv. intézet biztosítja. A fogvatartott részére orvosi javaslat alapján egészségügyi állapotának megfelelő (diétás, kímélő) ételt kell biztosítani

A büntetés-végrehajtási szabályokkal összhangban, lehetőség van arra, hogy az elítélt kiegészítse élelmezését. Erre módot ad az intézetekben rendszeresen biztosított vásárlás (kiétkelés), a csomagban beküldhető, a látogatás során behozható és helyben elfogyasztható élelmiszerek.

8.2. Az étel kiosztására vonatkozó szabályok!

Az ételek adagolását és kiosztását elítélt csak felügyelet mellett végezheti.

Kiadagolni csak olyan ételt szabad, amelyet a kóstolás folyamán az arra megbízott személy fogyasztásra alkalmasnak minősített és hőmérséklete az étel jellegének megfelelő. Ha a kiosztáskor vagy a kiosztást követően közvetlenül az étel minőségére a fogvatartottnak panasa van, annak jogosságát munkaidőben - szükség esetén közegészségügyi szakember bevonásával - a gazdasági osztály, munkaidőn kívül a biztonsági tiszt bírálja el. Amennyiben a kifogás megalapozott, a fogvatartott részére új adag ételt kell biztosítani.

Az ételosztásban részt vevő fogvatartottak munkájukat csak folyamatos felügyelet mellett végezhetik. Az ételosztást végző fogvatartott részére munkaruhát és minden ételosztás előtt egyszer használatos kesztyűt kell biztosítani.

Az ételosztás folyamán figyelemmel kell kísérni, hogy a zárkában csak a zárkalétszámnak és a fogvatartottak normatípusának megfelelő mennyiségű étel kerüljön beadásra. Biztosítani kell az azonos mértékű adagolást.

Ha a fogvatartottak étkeztetése egyadagos kiszerezésben történik meg, az étkezések után minimum 1 órával biztosítani kell mind az edények, mind pedig az ételmaradékok összegyűjtését. A megmaradt készételek kiosztásáról haladéktalanul gondoskodni kell (3 órán belül ki kell osztani). A készételek 5 órán túl emberi fogyasztásra felhasználni nem szabad. Biztosítani kell az azonos mértékű adagolást. Az ételt osztó fogvatartottakat el kell látni munkaruhával. Be kell tartani a higiéniés szabályokat.

8.3. A fogvatartottak normatípusba való besorolása illetve annak megszüntetése:

Az elítéltet csak abban az esetben lehet a munkájának megfelelő élelmezési normába sorolni, ha ennek időtartama legalább a napi 4 órát meghaladja.

Meg kell szüntetni a dolgozó norma szerinti élelmezést:

- a munkából leváltást követő naptól,
- a szállítás, átszállítás idejére,
- a magánelzárás idejére, amennyiben nem engedték, hogy alatta dolgozzon.

9. Az elítélt tisztálkodási lehetőségeinek biztosítása

9.1. Tisztálkodási szerek:

Az elítélt és az egyéb jogcímen fogvatartott részére az alapvető tisztálkodási cikkeket és felszereléseket biztosítani kell, amennyiben letéti pénzzel nem rendelkezik:

- **szappan;**
- **fogkefe, fogkrém, fogmosó pohár;**
- **WC-papír;**
- **nők részére egészségügyi vatta, tampon, egészségügyi betét;**
- **borotválkozási felszerelés;**
- **sampon**
- **igény szerint fésű**

A személyi tisztasági előírások betartását meg kell követelni.

Az elítéltek részére hetente legalább három alkalommal, a női elítéltek részére, továbbá a dolgozó elítéltek részére munka után naponta meleg vizes fürdést kell biztosítani.

Az elítéltek részére a rendszeres fürdések közötti időben – a bv. intézet lehetőségein belül – a napirendben meghatározottak szerint biztosítható meleg víz.

A női elítélteket a rendszeres fürdések közötti időben is el kell látni meleg vízzel.

Az elítéltek a hajvágásra havonta legalább egy alkalommal – térítésmentesen – fodrást vehetnek igénybe.

A házirend és a napirend szabályozásánál figyelembe kell venni, hogy az elítéltnak legyen ideje a tisztálkodásra, a szakáll és a haj ápolására. A hajvágást az erre a célra kialakított fodrászműhelyben kell elvégezni. A hajvágással lehetőleg hozzáértő – fodrász munkakörben foglalkoztatott – elítéltet kell megbízni, aki a munkáját a közegészségügyi szabályok betartásával köteles végezni.

A fegyelmi és az elkülönítő zárkában elhelyezett elítélt borotválkozását, hajvágását elítélt fodrásszal – felügyelet mellett – kell végeztetni.

Súlyosan beteg vagy a mozgásában korlátozott elítélt borotválását, hajápolását – felügyelet mellett – az elítélt fodrásszal kell végeztetni.

Az elítélt részére biztosítani kell, hogy a szükséges cikkeket vásárlására fordítható összegből az előírt tisztasági felszereléseket, kozmetikai cikket vásárolhasson.

10. A büntetés-végrehajtást érintő egyes bűncselekmények

10.1. Katonai bűncselekmény

10.1.1. Kötelességszegés szolgálatban

„Aki ör-, ügyeleti vagy egyéb készenléti szolgálatban – az adott szolgálatra vonatkozó szolgálati intézkedés rendelkezéseit megszegve – elalszik, vagy a szolgálat ideje alatt szeszes italt, illetve kábítószerrel vagy kábítószernek nem minősülő kábító hatású anyagot vagy szert fogyaszt, rendeltetési helyét elhagyja, vagy a szolgálat ellátására vonatkozó rendelkezést más módon súlyosan megszegi, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

Az elkövetési magatartások (elalszik, szeszes ital v. kábítószerrel fogyaszt, ill. rendeltetési helyét elhagyja) tanúsítása esetén a katona szolgálat teljesítésére képtelen, ezáltal nem lesz alkalmas az ezen, szolgálati formákban elvárt éberség és figyelem tanúsítására, alkalmatlanná válik a feladat teljesítésére.

A gondatlanságból elkövetett kötelességszegés szolgálatban vétsége valósul meg a büntetés-végrehajtás hivatásos állományú tagja esetében, ha a tiltott tárgy a bv. intézet területére a kellő körültekintése hiányában jut be, mert például nem teljesíti figyelési kötelezettségét, illetve nem elég éber a biztonsági felügyelő és az ő szakaszán dobják be a mobiltelefont tartalmazó csomagot bástyafalon keresztül a sétaudvaron tartózkodó elítéltek közé.

Ugyan ez állapítható meg ha, a csomagot akár röntgen gépen, akár kézzel vizsgáló állománytag nem veszi észre, hogy mobiltelefont vagy szűrőeszközt tartalmaz a csomag, mert azt tüzetesen nem vizsgálja át.

Amennyiben a felügyelő rosszul érzi magát az őrhelyen, akkor a rosszulletét, szolgálatra alkalmatlan állapotát a közvetlen szolgálati előljárójának jelenti és leváltását kéri, melyről ez esetben az előljáró köteles gondoskodni.

10.1.2. Szolgálati feladat alóli kibúvás

(1) Aki fontos szolgálati feladat alól megtévesztéssel vagy távolmaradással kivonja, vagy annak teljesítésére képtelenné teszi magát, vétséget követ el és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

10.1.3. Jelentési kötelezettség megszegése

(1) Aki fontos szolgálati ügyben kellő időben nem tesz jelentést, vagy valótlan jelentést tesz, ha a bűncselekmény a szolgálatra jelentős hátrány veszélyével jár, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt háború idején, megelőző védelmi helyzetben, külföldi hadműveleti területen végzett humanitárius tevékenység vagy békefenntartás során követik el.

10.2. Korrupciós bűncselekmények

10.2.1. Hivatali vesztegetés

„Aki hivatalos személyt a működésével kapcsolatban neki vagy rá tekintettel másnak adott vagy ígért jogtalan előnnyel befolyásolni törekszik, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő a vesztegető, ha a jogtalan előnyt azért adja vagy ígéri, hogy a hivatalos személy a hivatali kötelességét megszegje, a hatáskörét túllépje, vagy a hivatali helyzetével egyébként visszaéljen.

(6) A büntetés korlátlanul enyhíthető – különös méltánylást érdemlő esetben mellőzhető – az (1) és (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetőjével szemben, ha a bűncselekményt, mielőtt az a hatóság tudomására jutott volna, a hatóságnak bejelenti, és az elkövetés körülményeit feltárja.”

A bűncselekmény elkövetője, az aktív vesztegető bárki lehet, passzív alanya csak hivatalos személy. A bűncselekmény már az előny ígéretével befejezetté válik az elkövető részéről, tehát független a hivatalos személy reakciójától.

A hivatalos személy akkor jár el helyesen, ha a hivatali vesztegetést haladéktalanul jelenti a közvetlen előljárójának. Ha nem így tesz, akkor jelentési kötelezettség megszegése katonai bűncselekményt követi el. Amennyiben a hivatalos személy elfogadja az előnyt, akkor a hivatali vesztegetés elfogadása büntetést követi el. Az előny bármilyen lehet, mely alkalmas a befolyásolásra. Az előny ígéretével a bűncselekmény befejezett. (Például: fogvatartott pénz ígér, hogy a hivatalos személy becsempésszen részére valamit az intézetbe, vagy elintézzze, hogy az általa meghatározott intézetben tölthesse a szabadságvesztést)

Hivatali vesztegetés elfogadása

„Az a hivatalos személy, aki a működésével kapcsolatban jogtalan előnyt kér, a jogtalan előnyt vagy ennek ígéretét elfogadja, illetve a rá tekintettel harmadik személynek adott vagy ígért jogtalan előny kéréssel vagy elfogadójával egyetért, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) A büntetés korlátlanul enyhíthető – különös méltánylást érdemlő esetben mellőzhető – az (1) és (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetőjével szemben, ha a bűncselekményt, mielőtt az a hatóság tudomására jutott volna, a hatóságnak bejelenti, a kapott jogtalan vagyoni előnyt vagy annak ellenértékét a hatóságnak átadja, és az elkövetés körülményeit feltárja.”

A bűncselekmény befejezett az előny kérésével, vagy az ígéret elfogadásával. Ez a hivatali vesztegetés másik, passzív oldala.

Büntetőjogi szempontból az elítélt hivatali vesztegetés minősített esetét követi el, mert hivatali visszaélésre akarja rábírní a felügyelőt. Az előny ígéretével a bűncselekmény befejezett, ezért ez nem kísérlet, független az elfogadástól.

A felügyelő akkor jár el helyesen, ha a hivatali vesztegetést haladéktalanul jelenti a közvetlen előljárójának. Ha nem így tesz, akkor jelentési kötelezettség megszegése katonai bűncselekményt követi el.

Ha a felügyelő a felajánlott összeget elfogadja, akkor hivatali vesztegetés elfogadását követi el. A bűncselekmény befejezett az előny kérésével, vagy az ígéret elfogadásával.

